

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

LIFE ANDROS PARK (LIFE16 NAT/GR/000606)

“Conservation of priority species and habitats of Andros Island protected area integrating socioeconomic considerations”

ACTION E.2

Final Report on the establishment and operation of the Botanic Garden

**Panayiotis Trigas, Vassileios Daskalopoulos, Georgios I. Zervakis
and Irini Dampasi**

with contribution by E. Polemis

ΚΑΙΡΕΙΟΣ LIBRARY AND AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

June 2020

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ (ΙΝΑΓΡΟΚ)
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΗΤΡΑ

ΚΑΙΡΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

Περιεχόμενα

Summary	3
Περίληψη	4
Εισαγωγή	5
Συνοπτική παρουσίαση πορείας εργασιών Βοτανικού Κήπου	6
Αποτελέσματα – Συμπεράσματα	10
Παράρτημα Ι	14

Summary

The establishment and operation of the Botanic Garden at the premises of the Agadaki Estate – Kaireios Library was foreseen in the frame of the Action C.2 of the Life Andros Park project (LIFE16 NAT/GR/000606). The expected outcome is the establishment of a living collection of representative, rare, endemic and threatened plant species of Andros, including important plant species of the protected habitat 91E0*. Additionally, special attention has been made to include all native aromatic and medicinal plants of the island. The main objectives of the Botanic Garden are (a) to raise public awareness about the protection of the natural environment of Andros with a special focus to the alluvial and riparian forests, (b) to be included in local and regional environmental education programs, and (c) to be an integral part of the extensive ecotouristic network of the island, providing the visitors with a rewarding experience related to the local flora.

The infrastructures of the Botanic Garden were completed according to schedule. So far, 170 plant species have been collected and 140 are already place at their final positions in the Botanic Garden. Four main thematic units have been created: (a) plants of phrygana communities and coastal habitats, including medicinal and aromatic plants, (b) Mediterranean scrubs and forests (excluding alluvial and riparian forests), (c) orchard and arboretum, (d) alluvial and riparian forests. Several rare endemics have been included in the plant collections (e.g., *Allium stamatiadae*, *Caroxylon aegaenum*, *Dianthus fruticosus* subsp. *fruticosus*, *Galanthus ikariae*, *Hypericum cycladicum*, *Hypericum delphicum*, *Scilla andria*, etc.). The Botanic Garden is already operational and additional improvements are expected to performed until the end of the project.

Περίληψη

Η δημιουργία και λειτουργία ενός Βοτανικού Κήπου στις εγκαταστάσεις του κτήματος Αγαδάκη (Καΐρειος Βιβλιοθήκη) αφορά τη Δράση E.2 του έργου Life Andros Park (LIFE16 NAT/GR/000606). Το προσδοκώμενο αποτέλεσμα είναι η δημιουργία μιας ζωντανής συλλογής αντιπροσωπευτικών, σπάνιων, ενδημικών και απειλούμενων φυτικών ειδών της Άνδρου, συμπεριλαμβανομένων σημαντικών φυτικών ειδών του προστατευόμενου ενδιαιτήματος 91E0*. Επιπλέον, έχει δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην εγκατάσταση όλων των αυτόχθονων φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών του νησιού. Οι κύριοι στόχοι του Βοτανικού Κήπου είναι: (α) η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της Άνδρου, με ιδιαίτερη αναφορά στα αλλουβιακά και τα παρόχθια δάση, (β) την ένταξη του στα τοπικά και περιφερειακά προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και (γ) την ενσωμάτωση του -ως αναπόσπαστο τμήμα- του εκτεταμένου δικτύου οικοτουριστικών δραστηριοτήτων του νησιού, προσφέροντας στους επισκέπτες του νησιού μία πολύτιμη εμπειρία της τοπικής χλωρίδας.

Οι υποδομές του Βοτανικού Κήπου έχουν ολοκληρωθεί σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα. Μέχρι σήμερα, 170 φυτικά είδη έχουν συλλεχθεί και 140 από αυτά έχουν ήδη εγκατασταθεί στον Βοτανικό Κήπο. Τέσσερις κύριες θεματικές ενότητες έχουν δημιουργηθεί: (α) φυτά φρυγανικών κοινοτήτων και παράκτιων ενδιαιτημάτων, συμπεριλαμβανομένων των φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών, (β) φυτά Μεσογειακών θαμνώνων και δασών (εξαιρουμένων των αλλουβιακών και παρόχθιων δασών), (γ) οπωρώνας και Arboretum, και (δ) αλλουβιακά και παρόχθια δάση. Πολυάριθμα σπάνια ενδημικά έχουν συμπεριληφθεί στις φυτικές συλλογές (π.χ., *Allium stamatiadae*, *Caroxylon aegaeum*, *Dianthus fruticosus* subsp. *fruticosus*, *Galanthus ikariae*, *Hypericum cycladicum*, *Hypericum delphicum*, *Scilla andria*, κλπ.). Ο Βοτανικός Κήπος βρίσκεται ήδη σε λειτουργία και πρόσθετες βελτιώσεις αναμένεται να υπάρξουν μέχρι το τέλος του προγράμματος.

Action E.2

Deliverable: “Final Report on the establishment and operation of the Botanic Garden”

Εισαγωγή

Η Δράση E.2 του έργου LIFE Andros Park αφορά τη δημιουργία και λειτουργία Βοτανικού Κήπου στις εγκαταστάσεις του Κτήματος Αγαδάκη της Καϊρείου Βιβλιοθήκης, στην περιοχή Πατούρια της Άνδρου. Η λειτουργία του Βοτανικού Κήπου επιπλέον συνδέεται με τις Δράσεις C.2 και C.3, ωστόσο οι εγκαταστάσεις του κτήματος Αγαδάκη επίσης χρησιμοποιήθηκαν – αξιοποιήθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης των Δράσεων E.1 και E.3.

Το Κτήμα Αγαδάκη έχει έκταση 8.000 τ.μ., βρίσκεται σε πλαγιά με σημαντική κλίση και αποτελείται από αναβαθμίδες (εμασιές). Συνορεύει στο κατώτατο τμήμα του με μικρό ποτάμι συνεχούς ροής με παραποτάμια βλάστηση στην οποία κυριαρχούν τα *Platanus orientalis* και *Alnus glutinosa*. Περιλαμβάνει ένα πλήρως ανακαινισμένο ιστορικό κτήριο (Πύργος Αγαδάκη), ένα παραδοσιακό πέτρινο ελαιοτριβείο και μια κτιστή δεξαμενή νερού. Το Κτήμα φιλοξενεί έναν οπωρώνα που αποτελείται από διάφορα είδη καλλιεργούμενων δένδρων, κυρίως ελιές και εσπεριδοειδή.

Στο πλαίσιο της δημιουργίας του Βοτανικού Κήπου, ο προσδοκώμενος στόχος ήταν να δημιουργηθεί μια ζωντανή συλλογή αντιπροσωπευτικών, σπάνιων, ενδημικών και απειλούμενων φυτικών ειδών της Άνδρου συμπεριλαμβανομένων και σημαντικών φυτικών ειδών του προστατευόμενου ενδιαιτήματος 91E0*.

Συνοπτική παρουσίαση των εργασιών που απαιτήθηκαν για τη δημιουργία του Βοτανικού Κήπου

Οι απαραίτητες εργασίες και η δημιουργία υποδομών για τη λειτουργία του Βοτανικού Κήπου ξεκίνησαν κατά το πρώτο έτος υλοποίησης του έργου (2017-18) και περιλάμβαναν τέσσερις βασικούς άξονες παρεμβάσεων: α) τον καθαρισμό του κτήματος, το οποίο είχε κατακλυσθεί από πυκνή βλάστηση με θάμνους (κυρίως αγριόβατα), β) τη φροντίδα των υφιστάμενων φυτών του ευρύτερου χώρου του κήπου – οπωρώνα, γ) τη δημιουργία, συντήρηση – επισκευή και ανάπτυξη υποδομών για την υποστήριξη λειτουργίας του Βοτανικού Κήπου (π.χ. μόνιμο σύστημα άρδευσης, περίφραξη, διαχείριση φυτικών υπολειμμάτων, διάνοιξη μονοπατιών, επισκευή πέτρινων σκαλοπατιών, συντήρηση λιθοδομών υποστήριξης εμασιών) καθώς και δ) τη δημιουργία φυτωρίου για τον πολλαπλασιασμό του *Alnus glutinosa* και των υπόλοιπων φυτικών είδη που θα εγκατασταθούν στον Βοτανικό Κήπο.

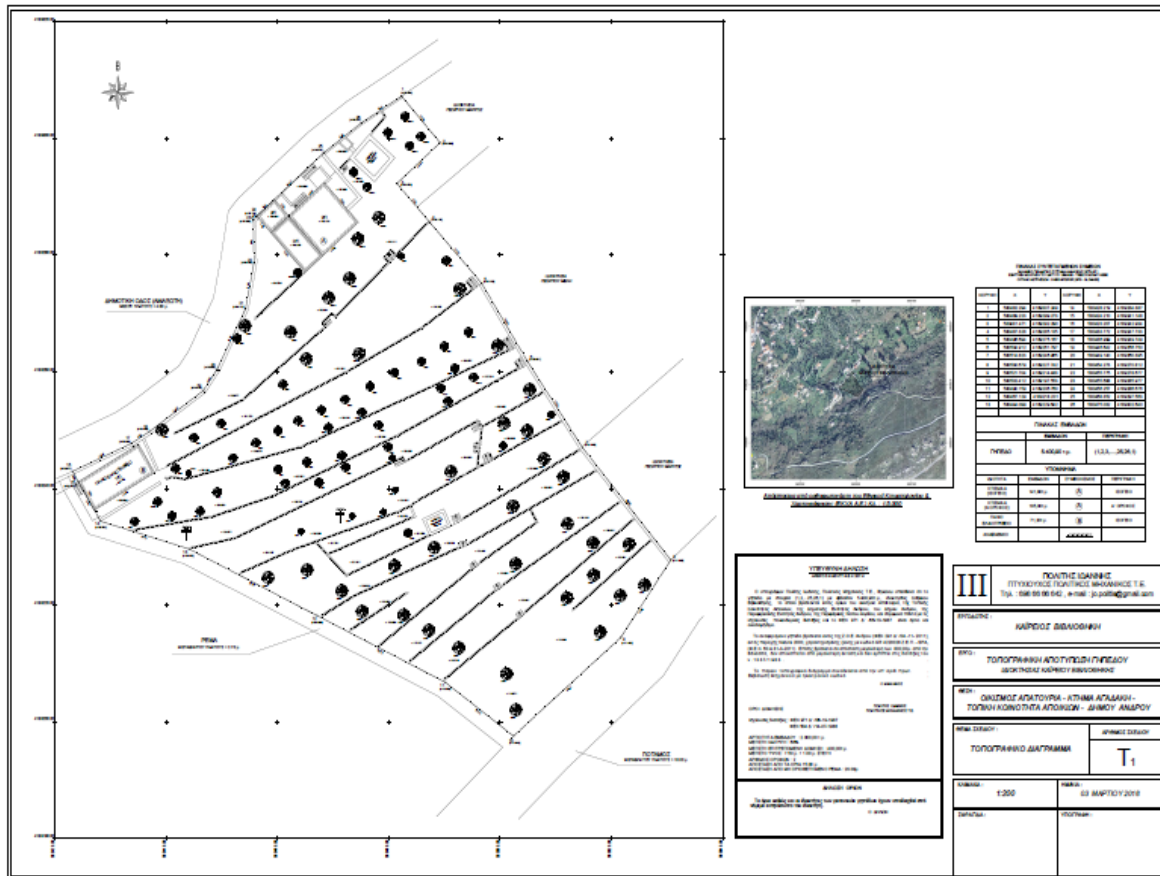
Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την προετοιμασία του Βοτανικού Κήπου στο Κτήμα Αγαδάκη στα πλαίσια του Life Andros Park αρχικά οργανώθηκαν κατά τη διάρκεια συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Καΐρειο Βιβλιοθήκη το πρώτο δίμηνο του 2018 (23.1.2018, 22-23.2.2018). Μέχρι το καλοκαίρι του 2018 είχαν ξεκινήσει ή ολοκληρωθεί αρκετές από τις απαραίτητες εργασίες που προβλέπονταν. Συγκεκριμένα συντάχθηκε ο τοπογραφικός χάρτης του κτήματος (Εικ. 1), ολοκληρώθηκε η περίφραξη ολόκληρου του χώρου ώστε να προστατεύεται από τα φυτοφάγα ζώα (Εικ. 2γ), αγοράστηκε ο απαραίτητος εξοπλισμός για τη φροντίδα του Κτήματος (κομποστοποιητής, ηλεκτρικό πριόνι και άλλα αγροτικά εργαλεία, Εικ. 2α,β) και καθαρίστηκε – απομακρύνθηκε ένα σημαντικό ποσοστό της φυτικής βιομάζας από δέντρα και θάμνους (Εικ. 3α), κατασκευάστηκε φυτώριο για τις ανάγκες του Βοτανικού Κήπου αλλά και της Δράσης C.2 χωρητικότητας περίπου 10.000 φυτών (Εικ. 3β) και δημιουργήθηκε η υποδομή του μόνιμου αρδευτικού συστήματος (Εικ. 2β).

Παράλληλα, την άνοιξη του 2018, οργανώθηκαν οι πρώτες στοχευμένες συλλογές βιολογικού υλικού για τα φυτά που θα συμπεριλαμβάνονταν στις συλλογές του Βοτανικού Κήπου. Στις αρχές καλοκαιριού του 2018 ξεκίνησε και η λειτουργία του φυτωρίου καθώς μεταφέρθηκαν από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και μεταφυτεύτηκαν μερικές χιλιάδες σπορόφυτα σιλήθρου που αποτελούσαν την πρώτη παρτίδα από τις τρεις που έχουν ήδη παραχθεί. Ταυτόχρονα, συνεχίστηκε ο εντοπισμός και καταγραφή πληθυσμών διαφόρων αυτόχθονων φυτικών ειδών της Άνδρου και εντός του Ιουλίου 2018 ολοκληρώθηκε ο κατάλογος για το σύνολο των

υποψηφίων φυτών. Κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου καλοκαιριού (2018) πραγματοποιήθηκε νέα συνάντηση των φορέων στην Άνδρο (Κτήμα Αγαδάκη, 20.7.2018) που αφορούσε τον σχεδιασμό και τις θεματικές ενότητες του Βοτανικού Κήπου. Το φθινόπωρο του ίδιου έτους (23-25.11.2018) πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες συλλογές φυτών (Εικ. 3γ), οι οποίες αντιστοιχούσαν σε περισσότερα από 70 είδη (Εικ. 3δ,ε). Τα περισσότερα από αυτά μεταφυτεύτηκαν σε ειδικούς μικρούς σάκιους και τοποθετήθηκαν στον χώρο του φυτώριου (Εικ. 3ε), ενώ ορισμένα υδροχαρή φυτά εγκαταστάθηκαν απευθείας στις τελικές θέσεις τους, κοντά σε πηγή με τρεχούμενο νερό εντός του Κτήματος.

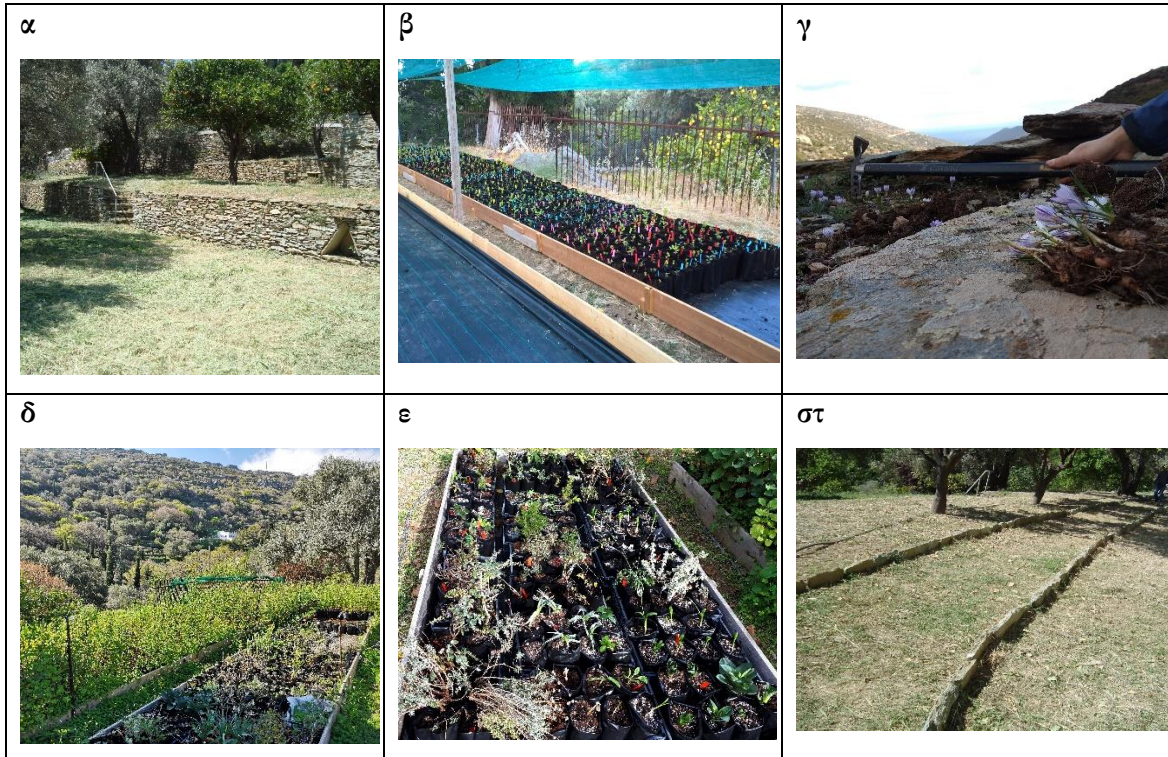
Κατά τη διάρκεια του χειμώνα 2018-19 πραγματοποιήθηκαν άλλες δύο συναντήσεις των φορέων στην Άνδρο (Εικ. 3στ). Στις αρχές της άνοιξης 2019 ξεινήσαν οι εργασίες κατασκευής του κύριου μονοπατιού. Μέχρι το καλοκαίρι το 2019 εκτός από τις εργασίες συντήρησης του Κτήματος είχε ολοκληρωθεί η δημιουργία του μονοπατιού που διασχίζει την πρώτη αναβαθμίδα. Τον Ιούνιο – Ιούλιο 2019 κατασκευάστηκαν και τοποθετήθηκαν οι ενημερωτικές πινακίδες σήμανσης των φυτών που είχαν φυτευτεί στον Κήπο μέχρι εκείνη την περίοδο. Ο Βοτανικός Κήπος ήταν πλέον επισκέψιμος και τον Οκτώβριο 2019 πραγματοποιήθηκε η πρώτη οργανωμένη επίσκεψη στον χώρο στο πλαίσιο του 2nd Andros on Foot Festival. Το φθινόπωρο 2019 και τον χειμώνα του 2020 συλλέχθηκαν και μεταφέρθηκαν στο Κτήμα Αγαδάκη επιπλέον φυτά για την ενίσχυση των θεματικών ενοτήτων του Βοτανικού Κήπου, ενώ μεταφυτεύθηκε και ένα σημαντικό ποσοστό από τα φυτά (που ήδη φιλοξενούνταν στο φυτώριο) στις τελικές θέσεις τους. Την ίδια περίοδο ολοκληρώθηκε η κατασκευή του βασικού μονοπατιού και στη δεύτερη αναβαθμίδα. Τέλος, τον Μάιο και Ιούνιο του 2020, μεταφυτεύθηκαν αρκετά επιπλέον φυτικά είδη που διατηρούνταν στο φυτώριο, τοποθετήθηκαν οι υπόλοιπες ταμπέλες σήμανσης των φυτών και η κεντρική ταμπέλα στην είσοδο του Κήπου (Εικ. 4). Τέλος, περιορίστηκε το φυτώριο σε μία αλέα, καθώς καταλάμβανε μεγάλο τμήμα της δεύτερης αναβαθμίδας, λόγω του ότι οι ανάγκες που στο εξής εξυπηρετεί αφορούν την προσωρινή εγκατάσταση της τελευταίας παρτίδας σιλήθρων που αναμένεται να μεταφερθεί από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών στο Κτήμα Αγαδάκη εντός του θέρους του 2020, όπως και τη μεταφύτευση – ανάπτυξη ορισμένων επιπλέον φυτών του Βοτανικού Κήπου που πρόκειται να συλλεχθούν το προσεχές φθινόπωρο ώστε να ολοκληρωθεί η σχετική συλλογή.

Εικόνα 1. Τοπογραφικό σχέδιο Κτήματος Αγαδάκη.

Εικόνα 2. α) Εξοπλισμός υποδομής: Κομποστοποιητής, β) Υποδομή ποτίσματος – αντλία νερού, γ) Περιφράξη χώρου.

Εικόνα 3. α) Άποψη από τις εργασίες καθαρισμού, β) Άποψη του φυτωρίου στο κτήμα Αγαδάκη, γ) Συλλογή φθινοπωρινών φυτών, δ) Άποψη του φυτωρίου στο Κτήμα Αγαδάκη με τα σπορόφυτα σιλήθρων και τα φυτά του Βοτανικού Κήπου, ε) Τα φυτά του Βοτανικού Κήπου στον χώρο του φυτωρίου, στ) Το υπό διαμόρφωση κεντρικό μονοπάτι στην πρώτη αναβαθμίδα.

Η χλωρίδα της Ανδρούς
Flora of Andros Island

Η Ανδρούς είναι το βορειότερο από τα Ελληνικά νησιά κρημνώδες με μεγάλη έκταση, 60 χιλιόμετρα μήκος και 10 χιλιόμετρα πλάτος (1940 χιλιόμετρα τετραγώνων). Το 1997 η Ελλάδα υπέγραψε τη Σύμβαση για την προστασία της χλωρίδας και της πανίδας των περιοχών Natura 2000. Η Ανδρούς είναι περιοχή Natura 2000 και η προστασία της χλωρίδας της αποτελεί προτεραιότητα.

Το 2000 η Ελλάδα υπέγραψε τη Σύμβαση για την προστασία της χλωρίδας και της πανίδας των περιοχών Natura 2000. Η Ανδρούς είναι περιοχή Natura 2000 και η προστασία της χλωρίδας της αποτελεί προτεραιότητα.

ΤΟ ΚΤΗΜΑ ΑΓΑΔΑΚΗ
Επιχειρησιακό πρόγραμμα LIFE

ΜΕΡΟΣ ΝΗΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ
Επιχειρησιακό πρόγραμμα LIFE

ΜΕΡΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΩΝ
Επιχειρησιακό πρόγραμμα LIFE

ΜΕΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Επιχειρησιακό πρόγραμμα LIFE

ΜΕΡΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
Επιχειρησιακό πρόγραμμα LIFE

ΜΕΡΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Επιχειρησιακό πρόγραμμα LIFE

ΤΟ ΕΡΓΟ LIFE ANDROS PARK

Το έργο LIFE ANDROS PARK είναι μέρος του προγράμματος LIFE ANDROS PARK που υλοποιείται στο νησί της Ανδρούς. Το έργο έχει ως στόχο την προστασία της χλωρίδας και της πανίδας της Ανδρούς και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή ενός κεντρικού μονοπατιού, την κατασκευή ενός φυτωρίου, την συλλογή φυτών, την εκπαίδευση του κοινού και την έρευνα.

Το έργο LIFE ANDROS PARK είναι μέρος του προγράμματος LIFE ANDROS PARK που υλοποιείται στο νησί της Ανδρούς. Το έργο έχει ως στόχο την προστασία της χλωρίδας και της πανίδας της Ανδρούς και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή ενός κεντρικού μονοπατιού, την κατασκευή ενός φυτωρίου, την συλλογή φυτών, την εκπαίδευση του κοινού και την έρευνα.

Εικόνα 4. Η κεντρική πινακίδα που τοποθετήθηκε στον χώρο εισόδου του Βοτανικού Κήπου.

Εικόνα 5. Λεπτομέρεια της κεντρικής πινακίδας όπου απεικονίζεται η τελική μορφή του Βοτανικού Κήπου.

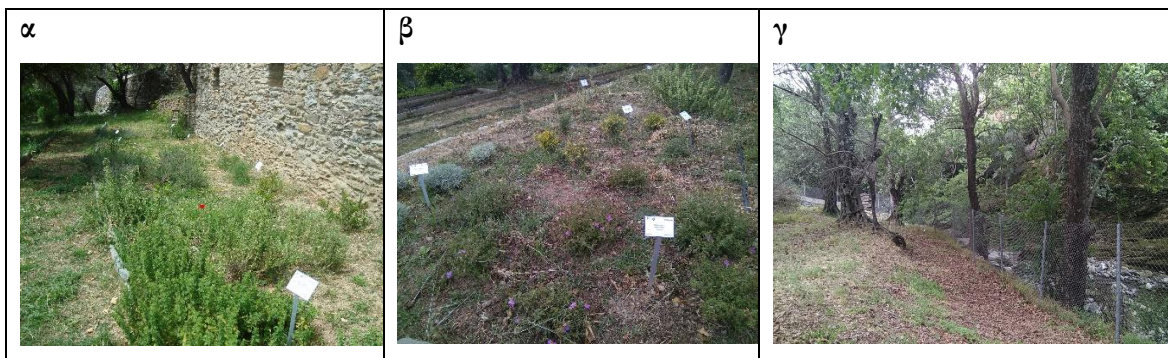
Αποτελέσματα - Συμπεράσματα

Οι εργασίες που σχετίζονται με τη δημιουργία και λειτουργία του Βοτανικού Κήπου σχεδόν ολοκληρώθηκαν εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020 (μικρές καθυστερήσεις σημειώθηκαν λόγω των περιορισμών στις μετακινήσεις από και προς το νησί κατά τη διάρκεια του lockdown εξαιτίας του COVID-19). Σχετικά με τις υποδομές του Βοτανικού Κήπου πραγματοποιήθηκαν οι απαραίτητες προμήθειες ή εργασίες και πλέον το Κτήμα διαθέτει τοπογραφικό διάγραμμα, πλήρη περιφράξη, χώρο φυτώριου, υποδομή ποτίσματος και αρδευτικό σύστημα και τον απαραίτητο υλικοτεχνικό εξοπλισμό (εργαλεία, κομποστοποιητή, κλπ.). Επίσης έχει τελειώσει η κατασκευή του κύριου μονοπατιού στις δύο πρώτες αναβαθμίσεις και έχουν προχωρήσει σημαντικά οι εργασίες φωτισμού του χώρου και η επισκευή των λιθοδομών στις υποστηρίξεις των αναβαθμίσεων που έχουν

υποστεί φθορές. Παράλληλα μεγάλο ποσοστό της συσσωρευμένης βιομάζας έχει αφαιρεθεί ανανεώνοντας τα παλαιά, υποβαθμισμένα φυτά (κυρίως ελαιόδενδρα μεγάλης ηλικίας) καθιστώντας τον χώρο επισκέψιμο στο όλη την έκταση του. Επίσης, στις υποδομές αυτές και ιδιαίτερα στον χώρο του φυτωρίου έχουν φιλοξενηθεί μέχρι σήμερα πολλές χιλιάδες σπορόφυτα σκλήθρου που σχετίζονται με άλλες Δράσεις του έργου.

Ο Βοτανικός Κήπος αποτελείται από τέσσερις θεματικές ενότητες (Εικ. 5). Η πρώτη θεματική ενότητα βρίσκεται στην πρώτη αναβαθμίδα και περιλαμβάνει τα περισσότερα φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά που εξαπλώνονται στην Άνδρο (Εικ. 6α), καθώς και φυτά φρυγανικών διαπλάσεων (Εικ. 6β). Η δεύτερη θεματική ενότητα βρίσκεται στη δεύτερη αναβαθμίδα του Κτήματος, και είναι αφιερωμένη στους Μεσογειακούς θαμνώνες και δάση που καταλαμβάνουν σημαντική έκταση του νησιού. Η τρίτη θεματική ενότητα περιλαμβάνει έναν τυπικό οπωρώνα της Άνδρου (με ελιές, αμυγδαλιές, ροδιές, συκιές, βερυκοκιές, καρυδιές, μηλοειδή, διάφορα εσπεριδοειδή κλπ.) και έχει συνδυαστεί με φυτεύσεις ορισμένων σημαντικών δασικών δένδρων του νησιού (Arboretum). Τέλος, η τέταρτη θεματική ενότητα, που βρίσκεται στο χαμηλότερο υψομετρικά σημείο του κτήματος δίπλα στο μικρό ποτάμι, φιλοξενεί ορισμένα τυπικά είδη των αλλουβιακών και παρόχθιων δασών του νησιού, όπως τα σκλήθρα (Εικ. 6γ). Θα πρέπει να επισημανθεί, ωστόσο, πως υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις στην κατανομή των φυτικών ειδών σε θεματικές ενότητες. Κατά τη διενέργεια των φυτεύσεων έγινε προσπάθεια εκμετάλλευσης των μικροπεριβαλλόντων που είναι διαθέσιμα στο Κτήμα, ώστε ορισμένα φυτικά είδη με εξειδικευμένες απαιτήσεις ενδιαιτήματος να τοποθετηθούν σε θέσεις που θα μεγιστοποιήσουν τις πιθανότητες επιβίωσής τους. Τα υδροχαρή φυτά, για παράδειγμα, έχουν φυτευτεί σε υγρές θέσεις με συνεχή ροή νερού, ενώ τα σιόφιλα είδη στις διαθέσιμες σκιερές θέσεις κάτω από τα υπάρχοντα δέντρα.

Εικόνα 6. Ενδεικτικές θεματικές ενότητες Βοτανικού Κήπου: α) Τα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, β) Τα φυτά των φρυγανικών κοινοτήτων, γ) Το τμήμα των αλλουβιακών και παρόχθιων δασών.

Μέχρι σήμερα, 170 φυτικά είδη έχουν συλλεχθεί και 140 από αυτά έχουν ήδη εγκατασταθεί στον Βοτανικό Κήπο. Τα υπόλοιπα φυτικά είδη ή βρίσκονται ακόμη στο φυτώριο του Βοτανικού Κήπου είτε περιλαμβάνονται στις αναπόφευκτες απώλειες που υπήρξαν κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ή μεταφύτευσης (πρόκειται να αντικατασταθούν σε μελλοντικές φυτεύσεις). Θα πρέπει να σημειωθεί, πως για τα περισσότερα αυτοφυή είδη που συλλέχθηκαν υπάρχουν περιορισμένες ή καθόλου πληροφορίες σχετικά με τον κατάλληλο καλλιεργητικό χειρισμό τους, τις οικολογικές απαιτήσεις και την αναπαραγωγική βιολογία τους κλπ., με αποτέλεσμα η επιτυχής εγκατάσταση ορισμένων από αυτά να είναι ιδιαίτερα δυσχερής.

Έχουν ήδη τοποθετηθεί ενημερωτικές πινακίδες σχεδόν σε όλα τα φυτικά είδη του Βοτανικού Κήπου. Οι πινακίδες είναι μεταλλικές και περιλαμβάνουν τις εξής πληροφορίες για κάθε φυτικό είδος: επιστημονική ονομασία, κοινή ελληνική ονομασία, ονομασία οικογένειας και γεωγραφική εξάπλωση (στα ελληνικά και αγγλικά) (Εικ. 7). Στις περιπτώσεις φυτών που ο επισκέπτης τα συναντά περισσότερες από μία φορές κατά την περιήγηση στον Βοτανικό Κήπο, έχει τοποθετηθεί κατάλληλος αριθμός ενημερωτικών πινακίδων (συνήθως 2-3) σε διαφορετικά σημεία.

Εικόνα 7. Παράδειγμα ενημερωτικής πινακίδας φυτικού είδους στο Βοτανικό Κήπο του Κτήματος Αγαδάκη.

Ο κατάλογος των φυτικών ειδών που ήδη βρίσκονται στον Βοτανικό Κήπο κατανομημένα στις τέσσερις θεματικές ενότητες παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1. Τα περισσότερα φυτικά είδη έχουν εγκατασταθεί στις οριστικές θέσεις τους, ενώ ένας μικρός αριθμός ειδών αναμένεται να μεταφτυτευτεί το προσεχές φθινόπωρο στο πλαίσιο τελικών διορθωτικών παρεμβάσεων που

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

αφορούν την αρχιτεκτονική του τοπίου εντός του Βοτανικού Κήπου. Επιπλέον προβλέπεται η δημιουργία «Κήπου Μανιταριών» με σχετικά εκθέματα από την Άνδρο σε ειδικά σχεδιασμένη σκιερή θέση του Κήπου κοντά στο ποτάμι.

Ήδη ο Βοτανικός Κήπος λειτουργεί, είναι επισκέψιμος και ανοιχτός για το κοινό. Στο αμέσως επόμενο διάστημα αναμένεται να ξεκινήσει και η διοργάνωση των πρώτων θεματικών εκθέσεων στο κυρίως κτίριο του Κτήματος Αγαδάκη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κατάλογος φυτικών ειδών που έχουν εγκατασταθεί στον Βοτανικό Κήπο του Κτήματος Αγαδάκη.

Θεματική ενότητα 1 (1^η Αναβαθμίδα)

Αρωματική και φαρμακευτική χλωρίδα της Άνδρου, φυτικά είδη φρυγάνων και παράκτιων ενδιαίτημάτων.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ

Achillea maritima (L.) Ehrend. & Y.P. Guo subsp. *maritima*
Anthyllis hermanniae L. subsp. *hermanniae*
Anagyris foetida L.
Asparagus acutifolius L.
Asphodelus ramosus L.
Artemisia arborescens L.
Atriplex halimus L.
Ballota acetabulosa (L.) Benth.
Caroxylon aegaum (Rech. f.) Akhani & Roalson
Centaurea laconica subsp. *lineariloba* (Halácsy & Dörfel.) E. Gamal-
Eldin & Wagenitz
Centaurea spinosa L.
Ceratonia siliqua L.
Cistus creticus L. subsp. *creticus*
Cistus salviifolius L.
Crithmum maritimum L.
Dianthus fruticosus L. subsp. *fruticosus*
Drimia numidica (Jord. & Fourr.) J.C. Manning & Goldblatt
Erysimum senoneri (Reut.) Wettst. subsp. *senoneri*
Ferula communis L.
Foeniculum vulgare Mill.
Hedera helix L. subsp. *helix*
Hypericum cycladicum Trigas
Laurus nobilis L.
Lavandula stoechas L. subsp. *stoechas*
Medicago arborea L. subsp. *arborea*

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Asteraceae
Fabaceae
Fabaceae
Asparagaceae
Asphodelaceae
Asteraceae
Chenopodiaceae
Lamiaceae
Chenopodiaceae

Asteraceae
Asteraceae
Fabaceae
Cistaceae
Cistaceae
Apiaceae
Caryophyllaceae
Hyacinthaceae
Brassicaceae
Apiaceae
Apiaceae
Araliaceae
Hypericaceae
Lauraceae
Lamiaceae
Fabaceae

<i>Micromeria graeca</i> (L.) Rchb. subsp. <i>graeca</i>	Lamiaceae
<i>Myrtus communis</i> L. subsp. <i>communis</i>	Myrtaceae
<i>Origanum vulgare</i> L. subsp. <i>hirtum</i> (Link) A. Terracc.	Lamiaceae
<i>Phagnalon rupestre</i> (L.) DC. subsp. <i>graecum</i> (Boiss. & Heldr.) Batt.	Asteraceae
<i>Phlomis fruticosa</i> L.	Lamiaceae
<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	Lamiaceae
<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Ruscaceae
<i>Salvia fruticosa</i> Mill.	Lamiaceae
<i>Sarcopoterium spinosum</i> (L.) Spach	Rosaceae
<i>Satureja thymbra</i> L.	Lamiaceae
<i>Scrophularia heterophylla</i> Willd.	Scrophulariaceae
<i>Sternbergia lutea</i> (L.) Spreng. subsp. <i>lutea</i>	Amaryllidaceae
<i>Teline monspessulana</i> (L.) K. Koch	Fabaceae
<i>Teucrium capitatum</i> L. subsp. <i>capitatum</i>	Lamiaceae
<i>Teucrium divaricatum</i> Heldr.	Lamiaceae
<i>Thymbra capitata</i> (L.) Cav.	Lamiaceae
<i>Verbascum sinuatum</i> L.	Scrophulariaceae
<i>Glaucium flavum</i> Crantz	Papaveraceae
<i>Origanum onites</i> L.	Lamiaceae
<i>Rosa sempervirens</i> L.	Rosaceae
<i>Ruta graveolens</i> L.	Rutaceae
<i>Viola alba</i> L. subsp. <i>debnhardtii</i> (Ten.) W. Becker	Violaceae

Θεματική ενότητα 2 (2^η Αναβαθμίδα)

Φυτά θαμνώνων και δασών (πλην παρόχθιων δασών).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ

Adiantum capillus-veneris L.
Arbutus unedo L.
Arisarum vulgare O. Targ. Tozz. subsp. *vulgare*
Calamintha nepeta (L.) Savi
Calicotome villosa (Poir.) Link
Cercis siliquastrum L.
Cupressus sempervirens L.
Cytisus villosus Pourr.
Erica manipuliflora Salisb.
Euphorbia hirsuta L.
Hypericum perforatum L.
Iris germanica L.
Narcissus tazetta L. subsp. *tazetta*
Nerium oleander L. subsp. *oleander*
Pistacia lentiscus L.
Pistacia terebinthus L. subsp. *terebinthus*
Pyrus communis L.
Quercus coccifera L.
Quercus ilex L.
Quercus ithaburensis Decne. subsp. *macrolepis* (Kotschy) Hedge & Yalt.
Sedum sediforme (Jacq.) Pau
Spartium junceum L.
Vinca major L. subsp. *major*
Vitex agnus-castus L.
Achillea ligustica All.
Clematis cirrhosa L.
Clematis vitalba L.
Crataegus monogyna Jacq.
Cyclamen hederifolium Aiton
Cytisus villosus Pourr.
Erica arborea L.
Hypericum delphicum Boiss. & Heldr.
Malva arborea (L.) Webb & Berthel.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Pteridaceae
Ericaceae
Araceae
Lamiaceae
Fabaceae
Fabaceae
Cupressaceae
Fabaceae
Ericaceae
Euphorbiaceae
Hypericaceae
Iridaceae
Amaryllidaceae
Apocynaceae
Anacardiaceae
Anacardiaceae
Rosaceae
Fagaceae
Fagaceae
Fagaceae
Fagaceae
Fagaceae
Crassulaceae
Fabaceae
Apocynaceae
Verbenaceae
Asteraceae
Ranunculaceae
Ranunculaceae
Rosaceae
Primulaceae
Fabaceae
Ericaceae
Hypericaceae
Malvaceae

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

Paeonia mascula (L.) Mill. subsp. *hellenica* Tzanoud.

Pistacia lentiscus L.

Pistacia terebinthus L. subsp. *terebinthus*

Plantago major L.

Prasium majus L.

Rhamnus alaternus L.

Scutellaria albida L. subsp. *albida*

Silene italica (L.) Pers.

Paeoniaceae

Anacardiaceae

Anacardiaceae

Plantaginaceae

Lamiaceae

Rhamnaceae

Lamiaceae

Caryophyllaceae

Θεματική ενότητα 3 (3^η έως 9^η Αναβαθμίδα)

Οπωρώνας και Arboretum.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ

Acer sempervirens L.
Agave americana L. subsp. *americana*
Capparis spinosa L.
Citrus limon (L.) Osbeck
Citrus reticulata Blanco
Citrus sinensis (L.) Osbeck
Cydonia oblonga Mill.
Diospyros kaki L.
Eriobotrya japonica (Thunb.) Lindl.
Ficus carica L. subsp. *carica*
Juglans regia L.
Lonicera etrusca Santi
Malus pumila Mill.
Mentha longifolia (L.) Hudson
Mentha spicata L.
Morus alba L.
Olea europaea L. subsp. *europaea*
Opopanax hispidus (Friv.) Griseb.
Primula vulgaris Huds. subsp. *vulgaris*
Prunus cerasifera subsp. *divaricata* (Ledeb.) C.K. Schneid.
Prunus dulcis (Mill.) D. A. Webb
Punica granatum L.
Quercus pubescens Willd.
Samolus valerandi L.
Scirpoides holoschoenus (L.) Soják
Umbilicus horizontalis (Guss.) DC.
Vitis vinifera L.
Ziziphus jujuba Mill.
Antirrhinum majus L. subsp. *majus*
Asplenium ceterach L.
Cercis siliquastrum L.
Citrus limon (L.) Osbeck
Citrus reticulata Blanco
Citrus sinensis (L.) Osbeck

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Aceraceae
Agavaceae
Capparaceae
Rutaceae
Rutaceae
Rutaceae
Rosaceae
Ebenaceae
Rosaceae
Moraceae
Juglandaceae
Caprifoliaceae
Rosaceae
Lamiaceae
Lamiaceae
Moraceae
Oleaceae
Apiaceae
Primulaceae
Rosaceae
Rosaceae
Punicaceae
Fagaceae
Primulaceae
Cyperaceae
Crassulaceae
Vitaceae
Rhamnaceae
Veronicaceae
Aspleniaceae
Caesalpiniaceae
Rutaceae
Rutaceae
Rutaceae

Cydonia oblonga Mill.

Diospyros kaki L.

Eriobotrya japonica (Thunb.) Lindl.

Laurus nobilis L.

Lonicera etrusca Santi

Malus pumila Mill.

Morus alba L.

Prunus cerasifera subsp. *divaricata* (Ledeb.) C.K. Schneid.

Prunus dulcis (Mill.) D. A. Webb

Ziziphus jujuba Mill.

Rosaceae

Ebenaceae

Rosaceae

Lauraceae

Caprifoliaceae

Rosaceae

Moraceae

Rosaceae

Rosaceae

Rhamnaceae

Θεματική ενότητα 4 (10^η Εμασιά)

Φυτά αλλουβιακών και παρόχθιων δασών.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ

Alnus glutinosa (L.) Gaertn. subsp. *glutinosa*

Dorycnium rectum (L.) Ser.

Galanthus ikariae Baker

Scilla andria Speta

Allium stamatiadae Trigas

Platanus orientalis L.

Populus alba L.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Betulaceae

Fabaceae

Amaryllidaceae

Hyacinthaceae

Alliaceae

Platanaceae

Salicaceae